مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ سۈننەتلىرى

ئىتىراپلىق شەرئىي دەلىللەردىندۇر

[ئۇيغۇرچە]

الأدلة الشّرعية على حجيّة السنّة النبوية

[باللغة الأويغورية]

مۇھەممەد سالىھ ئەلمۇنەججىدمۇپتى :

المفتي:محمد صالح المنجد

تەكشۈرۈپ بىكىتكۈچى: ن. تەمكىنى

المراجعة: ن. تمكيني

رىياد شەھرى رەبۋە رايونى دىن تەشۋىقات

ھەمكارلىق مەركىزى

المكتب التعاوني للدعوة وتوعية الجاليات بالربوة

بمدينة الرياض

1429 - 2008

islamhouse.com

مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ سۈننەتلىرى

ئېتىراپلىق شەرئىي دەلىللەردىندۇر

604 ـ نومۇرلۇق سوئال

سوئال:

بىز نىمىشقا پەقەت قۇرئانغىلا ئەگەشمەستىن ، پەيغەمبەر مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ سۈننىتىگىمۇ ئەگىشىشىمىز لازىم؟ نىمىشقا مۇئەييەن بىر مەزھەپكە ئەگىشىشىمىز كېرەك ؟

جاۋاپ:

بىرىنچى سۇئال ئىخلاسمەن ، ئەمەلىيەتچان مۇسۇلمانغا غەلىتە ۋە كىشىنى ھەيران قالدۇرىدىغاندەك كۆرىنىدۇ . ئىسلام دىنىنىڭ ئاساسلىرىنىڭ بىرى ئىكەنلىكى شۇنداق ئېنىق بولغان بىر نەرسە قانداق بولۇپ بەس-مۇنازىرە قىلىدىغان بىر مەسىلىگە ئايلىنىپ قالىدۇ!؟ بىراق سۇئال سورالغان بولغاچقا ئاللاھنىڭ ياردىمى بىلەن، سۈننەتنىڭ مۇھىملىقىنىڭ ئاساسلىرى ۋە پرىنسىپلىرىنى، ئۇنىڭغا ئەگىشىشنىڭ لازىملىقى، ئۇنى رەت قىلغۇچىلارنىڭ ھۆكمىنى بايان قىلىمىز. شۇنداق قىلىش ئارقىلىق ، شەكلەنگۈچىلەر ۋە ئۆزىنى (قۇرئانىيىيىن)قۇرئانچىلار دەپ ئاتىۋالغان ئازغۇن گۇرۇھلارغا، قۇرئان ئۇلاردىن ئادا-جۇدا ئىكەنلىكىنى بايان قىلىپ، ئۇلارنىڭ باتىل كۆز قاراشلىرىغا رەددىيە بېرىمىز. خۇدا خالىسا بۇ بايانلار مەسىلىنىڭ ھەقىقىتىنى چۈشىنىشنى خالايدىغان ھەرقانداق كىشىگە پايدا ئېلىپ كېلىدۇ دەپ قارايمىز.

سۈننەتنىڭ مۇھىملىقىنىڭ ئىسپاتى :

(1) قۇرئان سۈننەتنىڭ مۇھىملىقىنى سۆزلەيدۇ. مەسىلەن:

(ئا) ئاللاھ مۇنداق دەيدۇ : « كىمكى ئاللاھنىڭ ئەلچىسىگە بويسۇنىدىكەن ئاللاھقا بويسۇنغان بولىدۇ . . . » سۈرە نىسا80 ـ ئايەت. ئاللاھ پەيغەمبەرگە بويسۇنۇشنى ئۆزىگە بويسۇنۇشنىڭ بىر قىسمى دەپ سۈپەتلىدى . ئاندىن ئۇ ئۆزىگە بويسۇنۇش بىلەن پەيغەمبەرگە ئەلەيھىسسالامغا بويسۇنۇشنى بىرلەشتۇردى: « ئى مۆمىنلەر ! ئاللاھقا بويسۇنۇڭلار ھەمدە ئۇنىڭ رەسۇلىغا بويسۇنۇڭلار . . .» نىسا سۈرىسى 59ـ ئايەتنىڭ بىر قىسمى.

(ب) ئاللاھ بىزنى پەيغەمبەرگە قارشىلىشىشتىن ئاگاھلاندۇرىدۇ، ھەمدە ئۇنىڭغا ئىتائەتسىزلىك قىلغۇچىنى مەڭگۈلۈك دوزاخقا مەھكۇم قىلىدىغانلىقىنى بايان قىلىپ مۇنداق دەيدۇ: «پەيغەمبەرنىڭ ئەمرىگە خىلاپلىق قىلغۇچىلار (دۇنيادىچوڭ بىر) پىتنىگە يولۇقۇشتىن، يا (ئاخىرەتتە) قاتتىق بىر ئازابقا دۇچار بولۇشتىن قورقسۇن» نۇر سۈرىسى63ـ ئايەت .

(س) ئاللاھ پەيغەمبىرىگە بويسۇنۇشنى بىر دىني بۇرچ قىلىپ بېكىتتى، ھەمدە ئۇنىڭغا قارشىلىشىشنى مۇناپىقلىقنىڭ بىر بەلگىسى قىلدى. « (ئى مۇھەممەد!) پەرۋەردىگارىڭ بىلەن قەسەمكى، ئۇلار (يەنى مۇناپىقلار) ئۆز ئارىسىدىكى دەتالاشقا سېنى ھۆكۈم چىقىرىشقا تەكلىپ قىلمىغىچە، ئاندىن سېنىڭ چىقارغان ھۆكمىڭگە ئۇلارنىڭ دىللىرىدىكى قىلچە غۇم بولسىمۇ يوقالمىغىچە ۋە ئۇلار پۈتۈنلەي بويسۇنمىغىچە ئىمان ئېيتقان بولمايدۇ» نىسا سۈرىسى65ـئايەت.

(د) ئاللاھ بەندىلىرىنى ئۆزىگە ۋە ئەلچىسىگە ئاۋاز قوشۇشقا بۇيرۇيدۇ: « ئى مۆمىنلەر! ئاللاھ ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرى سىلەرنى تىرىلدۈرىدىغان(يەنى ئەبەدىي ھاياتقا ئېرىشتۈرىدىغان) ئىمانغا دەۋەت قىلسا، ئۇنىڭغا ئاۋاز قوشۇڭلار . . . »ئەنفال سۈرىسى 24-ئايەت.

(ھ) ئاللاھ بەندىلىرىنى يەنە بارلىق ماجىرالارنى ئۇنىڭ بىر تەرەپ قىلىشىغا سۇنۇشقا بۇيرۇيدۇ: « . . . ئەگەر سىلەر بىر شەيئىدە ئىختىلاپ قىلىشىپ قالساڭلار، بۇ توغرىدا ئاللاھقا ۋە پەيغەمبەرگە مۇراجىئەت قىلىڭلار . . . » نىسا سۈرىسى 59-ئايەتنىڭ بىر قىسمى.

(2) سۈننەتنىڭ ئۆزى سۈننەتنىڭ مۇھىملىقىنى كۆرسىتىدۇ. مەسىلەن :

(ئا) تىرمىزىي ئەبۇ رافىئىي ۋە باشقىلاردىن نەقىل قىلىدۇكى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: « مەن سىلەرنىڭ بىرىڭلارنىڭ مېنىڭ يولىيورۇقلىرىمنى ياكى چەكلىمىلىرىمنى ئاڭلىغاندا، تەكەببۇرلۇق قىلىپ، مەن بۇنى قوبۇل قىلمايمەن، بىز ھېچ ئۇنداق نەرسىنى ئاللاھنىڭ كىتابىدا بايقىمىدۇق دېيىشىنى كۆرۈشنى خالىمايمەن».ئەبۇ ئەيسا: بۇ سەھىھ ياخشى ھەدىس دېگەن «سۈنەنى تىرمىزىي» شاكىر نەشرى، 2663 - گە قاراڭ.

ئىرباد ئىبنى سارىيەدىن (ئاللاھ ئۇنىڭدىن رازى بولسۇن) نەقىل قىلىنىدۇكى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: « سىلەرنىڭ بىرىڭلار ساپاسىغا يۆلەنگەن ھالدا، ئاللاھ چەكلەنگەن نەرسىنى پەقەت قۇرئاندىلا بايان قىلىدۇ دەپ ئويلامدۇ؟ مەن سىلەرگە دەي، ئاللاھ بىلەن قەسەمكى! مەن ئاگاھلاندۇرغان، بۇيرىغان ۋە چەكلىگەن نەرسىلەر

قۇرئاندىكى نەرسىگە ئوخشاش ياكى كۆپ». كىتاب ئەلخىراج ، ئىمارە ۋەلفەيئى دىگەن بولۇمدە ئەبۇ داۋۇت نەقىل قىلغان.

(ب) ئەبۇ داۋۇت يەنە، ئىرباد ئىبنى سارىيەدىن نەقىل قىلىپ: « ئاللاھنىڭ ئەلچىسى بىر كۇنى بىزگە نامازدا ئىمام بولدى، ئاندىن ئۇ بىزگە بۇرۇلدى ھەمدە بىزگە قاتتىق ۋەز قىلدى . . . مىنىڭ سۇننىتىمگە(يولۇمغا) ۋە مېنىڭدىن كىيىنكى توغرىغا يېتەكلەنگەن خەلىپىلەرنىڭ يولىغا دىققەت قىلىڭلار ، ئۇنىڭغا يېپىشىڭلار ھەمدە ئۇنى بىر نەرسىنى ئىزىق چىشىڭلار بىلەن مەھكەم چىشلىگەندەك چىڭ تۇتۇڭلار» سەھىھ ئەبۇ داۋۇت كىتاب سۇنەن.

(3) ئالىملارنىڭ ئورتاق قارىشى (ئىجمائ) سۇننەتنىڭ مۇھىملىقىنى دەلىللەيدۇ .

شافىئىي مۇنداق دېگەن: مەن ساھابىلار ھەمدە تابىئىنلارنىڭ ئارىسىدا ئاللاھنىڭ ئەلچىسىدىن بىرەر ھەدىسنى نەقىل قىلىپ، ئۇنى قوبۇل قىلمىغان، ئۇنىڭغا يېپىشمىغان ھەمدە ئۇنىڭ سۇننەتلىكىنى مۇقەررەرلەشتۇرمىگەن بىرەرسىنى ئۇقمايمەن. كىمكى بۇ يولدىن ئايرىلىدىكەن پەيغەمبەرنىڭ ھەمراھلىرى ۋە ئۇلارغا ئەگەشكەن ئالىملارنىڭ يولىدىن ئايرىلغان بولىدۇ، ھەمدە نادانلارنىڭ بىرى دەپ قارىلىدۇ.

(4) ئەقىل سۇننەتنىڭ مۇھىملىقىنى كۆرسىتىدۇ .

ئويلاپ كۆرىدىغان بولساق، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئاللاھنىڭ ئەلچىسى ئىكەنلىكى، بىز ئۇ زات دېگەن ھەربىر نەرسىگە ئىشىنىشىمىزنىڭ لازىملىقى، ھەمدە ئۇ بەرگەن ھەر بىر بۇيرۇققا

بويسۇنۇشمىز كېرەكلىكىنى كۆرۈۋالالايمىز. ئەلۋەتتە، ئۇ قۇرئاندىكى نەرسىلەردىن زىيادە بۇيرۇقلارنى بەردى ۋە ئىشلارنى خەۋەر قىلدى. سۈننەت بىلەن قۇرئاننىڭ ئارىسىنى ئايرىۋېتىش، ئۇنىڭغا يېپىشىشنىڭ لازىملىقى ھەمدە ئۇنىڭغا ئاۋاز قوشۇشتا ئۇ ئىككىسىنىڭ ئارىسىنى ئايرىۋېتىشنىڭ توغرا ئەمەسلىكىنى مۇقەررەرلەشتۈردى. ئۇ بىزگە دېگەن نەرسىگە ئىشىنىشىمىز، ھەمدە ئۇنىڭ كۆرسەتمىلىرىگە بويسۇنۇشىمىز ۋاجىپ. چۈنكى ئۇ زات ئۆز خاھىشى بىلەن سۆزلىگەن ۋە ھەركەت قىلغان ئەمەس.

سۈننەتنىڭ مۇھىملىقىنى ئىنكار قىلغۇچىلارنىڭ ھۆكمى بولسا ئۇلار كافىردۇر، چۈنكى ئۇلار دىنىنىڭ ھەممىگە مەلۇم بولغان ھەمدە ئىنكار قىلغىلى بولمايدىغان قىسمىنى ئىنكار قىلدى ۋە رەت قىلدى.

سىزنىڭ ئىككىنچى سوئالىڭىز، مۇسۇلمان مۇئەييەن بىر مەزھەپكە ئەگىشىشى تەلەپ قىلىنامدۇ ـيوق؟ دېگەن مەسىلىگە كەلسەك. جاۋاپ ـ ئۇنىڭ لازىمى يوق. ھەر بىر مۇسۇلمانغا نىسبەتەن، ئۇنىڭ مەزھىپى بولسا ئۇنىڭ مۇپتىسى ياكى دىنى ئىشلاردا مەسلىھەت سورايدىغان ئالىمنىڭ مەزھىپى بولىدۇ، ئۇ ئۆزى ئىشىنىدىغان، تەقۋا ئالىملاردىن فەتىۋا سورىشى كېرەك. ئەگەر بىر كىشىدە قايىسى دەلىل ۋە قاراشلارنىڭ كۈچلۈكرەكلىكىنى بىلەلەيدىغان يېتەرلىك بىلىم بولسا، ئۇنداقتا ئۇ قۇرئان ۋە سۈننەتتىن ئەڭ كۈچلۈك دەلىلگە ئىگە بولغان قاراشلارغا ئەگىشىشى كېرەك. مۇسۇلمان مەشھۇر تۆت مەزھەپنىڭ بىرىگە ئەگەشسە بولىدۇ. شەرت ئەگەر ئۇ مەلۇم بىر مەسىلىدىكى ھەقىقەتنىڭ باشقا بىر مەزھەپتە ئىكەنلىكىنى چۈشەنسە ياكى دەلىلىنىڭ كۈچلۈك ئىكەنلىكى بايان قىلىنسا، بۇ ھالدا ئۇ ئۆزىنىڭ مەزھىپىنىڭ كۆز قارىشىنى بىر ياققا

قايرىپ قويۇپ ھەقىقەتكە ئەگىشىشى كېرەك. مۇسۇلماننىڭ نىشانى قۇرئان ۋە سۈننەت ئاساسىدىكى ھەقىقەتكە ئەگىشىش. فىقھى مەزھەپلىرى بولسا پەقەتلا قۇرئان ۋە سۈننەت ئاساسىدىكى ئەھكاملارنى بىلىشنىڭ يوللىرىدىن ئىبارەتتۇر.

بىز ئاللاھتىن بىزگە ھەقىقەتنى كۆرسىتىشىنى ھەمدە ئۇنىڭغا ئەگىشىشكە ياردەم قىلىشىنى، ھەمدە بىزگە ناھەقىقەتنى(باتىلنى) كۆرسىتىشىنى ۋە ئۇنىڭدىن ساقلىنىشىمىزغا ياردەم قىلىشىنى سورايمىز.

ھەممىدىن ياخشى بىلگۈچى ئاللاھتۇر.